

INDICATOR INZAKE DE PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING, MEI 2014

METHODOLOGISCHE NOTA

Teneinde de perceptie van de ondernemers ten aanzien van de kredietvoorwaarden te beoordelen, werden in 2002 twee kwalitatieve vragen ter zake ingevoegd in de najaarsenquête naar de investeringen die door de Nationale Bank van België wordt gehouden bij de ondernemingen.

De eerste vraag heeft betrekking op de algemene tevredenheid van de ondernemers ten aanzien van de op het moment van de enquête geldende kredietvoorwaarden:

“Lijken de voorwaarden om bij de banken krediet op te nemen u momenteel: gunstig, neutraal of ongunstig?”.

De tweede vraag gaat over het gedetailleerde verloop, tijdens het kwartaal dat voorafgaat aan de enquête, van de verschillende kredietverleningsvoorwaarden, te weten de rentetarieven, de andere bankkosten, het kredietvolume en de gevraagde waarborgen (verbetering, stabilisatie of verslechtering van de voorwaarden).

De toevoeging van deze twee vragen aan de najaarsenquête naar de investeringen beoogde het beeld van de kredietvoorwaarden zoals gepercipieerd aan de aanbodzijde - te weten de kredietinstellingen - en verzameld aan de hand van de “Bank Lending Survey” door het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB)¹, aan te vullen met dat van de aanvragers (de ondernemingen).

In de nasleep van de financiële crisis van 2008, maar ook omdat de kredietverleningsvoorwaarden snel kunnen veranderen, werd in 2009 besloten de frequentie van de informatie over de perceptie van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen op te voeren. De vragen die eenmaal per jaar werden gesteld in de najaarsenquête naar de investeringen, worden sindsdien herhaald in een specifieke driemaandelijks enquête. De timing van die enquête is afgestemd op die van de “Bank Lending Survey”.

De resultaten van de driemaandelijks enquête naar de kredietvoorwaarden bij de ondernemingen worden geïntegreerd en van commentaar voorzien in het driemaandelijks communiqué van het Observatorium voor Krediet aan niet-financiële Vennootschappen, en dit naar het voorbeeld van de Belgische resultaten van de “Bank Lending Survey”.

(http://www.nbb.be/doc/DQ/BLS/nl/BLS_home.htm).

¹ De “Bank Lending Survey” werd eind 2002 opgezet door de Nationale Bank van België, op initiatief van de Europese Centrale Bank. Deze enquête, die kwalitatief van aard is en uitsluitend gericht is op de kredietinstellingen, weerspiegelt het verloop van de kredietvoorwaarden zoals onderkend aan de aanbodzijde (http://www.nbb.be/doc/DQ/BLS/nl/BLS_home.htm).

Sinds februari 2014 publiceert de Nationale Bank van België daarnaast een nieuwe synthetische indicator die wordt berekend aan de hand van de resultaten van de driemaandelijke enquête naar de kredietvoorwaarden. Deze nieuwe indicator inzake de “perceptie van de kredietbelemmering” geeft het percentage ongunstige interpretaties van de *huidige* kredietvoorwaarden door de ondernemingen weer. Wat zijn statistische eigenschappen betreft, lijkt deze indicator interessanter dan een indicator die het percentage gunstige interpretaties of het saldo tussen de gunstige en ongunstige beoordelingen zou hebben weergegeven. De nieuwe indicator is bovendien makkelijk te interpreteren, want de toename ervan impliceert dat de ondernemingen oordelen dat de kredietvoorwaarden zijn verstrakt, en omgekeerd. Tot slot volgt de indicator dezelfde benadering als die van de “credit constraint indicator” die maandelijks door het Duitse instituut voor economisch onderzoek IFO wordt gepubliceerd sinds 2003.

De niet-seizoengezuiverde indicator inzake de perceptie van de kredietbelemmering is op driemaandelijke basis beschikbaar sinds januari 2009. Hij wordt opgesteld aan de hand van een gewogen gemiddelde, gebaseerd op het totaal van de bij de kredietinstellingen aangegane schulden, van de ongunstige beoordelingen die worden opgetekend in de verwerkende nijverheid, de dienstverlening aan bedrijven en de bouwnijverheid. Het uitstaande volume van de bij de kredietinstellingen aangegane schulden is afkomstig van de rubrieken 173 en 430/8 van de Balanscentrale. Teneinde het totale uitstaande bedrag van de bij de kredietinstellingen aangegane schulden te linken aan de bedrijfstakken waarin de ondernemingen hun hoofdactiviteit uitoefenen, werden de 'holdings' buiten beschouwing gelaten. De activiteiten van de holdingmaatschappijen zijn immers vervat in de dienstverlening aan bedrijven (Nace-Bel 70), maar ze hebben betrekking op bedrijven die actief zijn in andere branches. De balansgegevens zijn twee jaar na het begin van het referentiejaar beschikbaar. De gewichten van de bedrijfstakken worden jaarlijks aangepast door toepassing van een afvlakking over 4 periodes met de volgende afvlakingscoëfficiënten: 75 %-25 %, 50 %-50 %, 25 %-75 % en 0 %-100 %, respectievelijk voor de gewichten van het voorgaande jaar en die van het nieuwe beschikbare jaar. In januari 2014 hebben de laatst beschikbare gegevens dus betrekking op 2012. In 2012 bedroeg het aandeel van de dienstverlening aan bedrijven in de totale bij de kredietinstellingen aangegane schulden 46,9 %; dat van de verwerkende nijverheid en de bouwnijverheid beliep respectievelijk 43,6 % en 9,5 %. In 2011 bedroegen die aandelen respectievelijk 47,5 %, 42,9 % en 9,6 %. Rekening houdend met de afvlakking, bedroeg het gewicht van de dienstverlening aan bedrijven in de algemene indicator in januari 2014 47,4 %, dat van de verwerkende nijverheid 43,0 % en dat van de bouwnijverheid 9,6 %. In april 2014 beliep het gewicht van de dienstverlening aan bedrijven 47,2 %, dat van de verwerkende nijverheid 43,2 % en dat van de bouwnijverheid 9,6 %, wat in oktober 2014 uiteindelijk moet leiden tot de gewichten van 2012.

Behalve naar bedrijfstak is deze indicator tevens opgesplitst naar ondernemingsgrootte: kleine (1-49 werknemers), middelgrote (50-249 werknemers), grote (250-499 werknemers) en zeer grote ondernemingen (500 werknemers en meer).

De indicator inzake de perceptie van de kredietbelemmering wordt driemaandelijks toegelicht in een perscommuniqué, dat wordt geïntegreerd in dat van de conjunctuurbarometer van de maanden februari, mei, augustus en november en dat betrekking heeft op de voorgaande maand.